ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

№10(4)
2026

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
20-oktyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Sayimova D. K. – texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Sayimova D. K. – Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA CONTENTS СОДЕРЖАНИЕ

MUNDARIJA

Pedagogical Model for Developing Students' Communicative Competence: Organisation of Experimental Work and Evaluation of its Effectiveness 10
Mukhamedova Matlyuba Satvaldiyevna, Xudoyberdiyev Olloqul Isaqovich

Bakalavriat darajasida bo'lajak matematiklarning kasbiy hamda amaliy malakalarini rivojlantirish usullari ... 17
Abduraxmonov Abdumo'min, Sheraliyev Aliboy Tulboyevich

Sport mashg'ulotlarini real vaqt rejimida boshqarishda ter biomarkerlarini o'lchovchi taqiladigan biosensorlar 20
Meliqo'ziyev Azizjon Adxamjon o'g'li

Ekstremal issiqlik sharoitida sportchilarning ish qobiliyatini oshirish shakllari: akklimatsiya, sovitish va individual gidratatsiya dalillari 26
Qodirova Shahlo Shavkatjon qizi

Mikroorganizmlarda fermentatsiya orqali energiya hosil bo'lishi va uning biotexnologik ahamiyati 31
Raxmatullaeva Maxfuza Igamberdiyevna

Bo'lajak pedagoglar tayyorgarligida learning analytics asosidagi metodik ta'minotning mazmuni va tuzilishi 37
Akbarova Sevaraxon Xusanboy qizi

Sovet davridan mustaqillik davrigacha O'zbekistonda suv siyosatining tarixiy transformatsiyasi: Orolbo'yi inqirozi misolida 45
Dadaboyev Nodirbek Ergashali o'g'li

Digital SAT matematika bo'limida maxsimal (800 ball) natijaga erishish strategiyalari va desmos interfaol imkoniyatlaridan foydalanish 51
Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich

Ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan pedagoglarning, kreativ yondashuv asosida talabalarning nutq va tafakkurini rivojlantirishga oid nazariy bilim hamda amaliy malakalarga egaligi 55
Abdullayeva Mavluda Aribovna

Bo'lajak pedagoglarda pedagogik improvizatsion ko'nikma va malakalar 62
Ablokulov Sherali Davronovich

Interaktiv platformalar vositasida bo'lajak pedagoglarning texnologik-amaliy kompetensiyasini rivojlantirish: elektron ta'lim resurslarini yaratish tajribasi 66
Maxmudov Abduxalim Xamidovich, Yo'ldashev Axrorjon Egamnazar o'g'li

Elektr yoritish fanini o'qitishda yangi interfaol metodlarning ahamiyati 71
Nasretdinova Feruza Nabiyevna

Developing Methodological Decision-Making Skills in Pre-Service English Language Teachers Through Clil-Based Tasks 75
Nilufar Achilovna Tuxtayeva

Developing Linguocultural Competence Through Digital Storytelling in English Language Teaching: an Integrated Approach 79
Rakhimov Mansur

Nature of Speaking in EFL Contexts: Fluency, Accuracy, and International Competence 83
Rashidova Nodira Khabibullayevna, Egamberdiyeva Marjona Abdurasul kizi

Autizmli bolalarning sensor rivojlanishida ta'lim muhitining o'rni 89
Sh. A. Nurmatova

Ta'limda inson va sun'iy intellekt hamkorligining metodologik transformatsiyasi: inson markazli pedagogik paradigma 94
Tadjimatova Xosiyatxon Botirjon qizi

Ingliz tilini o'qitishda aralash metodlarni qo'llashning didaktik asoslari va darsni loyihalash modeli 102
Usmonova Dilnoza Muratovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Онлайн-проекты как механизм формирования профессиональных навыков у будущих учителей русского языка 106
Матниязова Азиза Бахтияровна

Malakali dzyudochilarni tayyorlashda texnik-taktik mahoratni takomillashtirish mexanizmlariga innovatsion yondashuv 110
Tangriyev Abdullo Tovashevich

Malakali dzyudochilarni xalqaro musobaqalarga tayyorlash tizimini takomillashtirish: Olimpiya saralash davrida rejalashtirish va cho'qqi shaklga chiqarish 116
Tangriyev Abdukarim Tovashevich

Sinfdan tashqari faoliyatlar jarayonida hadislarga asoslangan ma'naviy-axloqiy tarbiyaning pedagogik salohiyati va amaliy asoslarini takomillashtirish 122
Fayzullayeva Gulnoza Kamolovna

Ta'lim loyihalarining iqtisodiy-pedagogik samaradorligini baholashning nazariy-metodologik asoslari 129
Saitxonov Bobomurod Po'latovich

Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan logopedik mashg'ulotlarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish samaradorligi 133
Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi

Aksiologik yondashuvning pedagogik va psixologik mohiyati 138
Hafizov Shahriyor Shavkatovich

Emotsional intellektni rivojlantirishda kognitiv yondashuvning nazariy-metodologik asoslari 142
Nishonova Lobar Mirzakulovna

Boshlang'ich sinflarda ongli o'qishni leksik-kognitiv yondashuv asosida rivojlantirish 146
Ne'matova Diyora Baxodir qizi, Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna

O'qituvchilarda kasbiy stressning yuzaga kelishiga ta'sir etuvchi individual-psixologik omillar 153
Konratbayeva Ayjamal Bazarbayevna

Xorijiy tajribada neyropedagogik yondashuvlar va kognitiv boshqaruv modellari: kengaytirilgan tanqidiy komparativ tahlil 158
Izzatullayeva Zohidaxon Sunatdullayevna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik mahoratini rivojlantirish muammosi: pedagogik tahlil 164
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Israilova Oydin Uchkun qizi

O'zbek musiqiy merosi va uni talabalarda qadriyatli munosabat sifatida shakllantirish 169
Mannapov Sultonali, Mansurova Nigoraxon Rustamjonovna

Integrativ ta'lim texnologiyalari va raqamli vositalar asosida bilish kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi 173
Quvvatova Mohira Hikmatillayevna

Maktabgacha ta'limda 6–7 yoshli bolalarning metakognitiv kompetensiyalarini o'yin faoliyati orqali rivojlantirishning texnologik dasturi va uni amaliyotga tatbiq etish tizimi 177
Nuritdinova Xurshida Narpulatovna

Futbol texnikasining asosiy elementlari va texnik harakatlarni bajarish usullarini o'rgatish 182
Sadriddin Tulepov

Innovatsion ta'lim muhiti asosida pedagogika fanini o'qitish modelining samaradorligini tajriba-sinov asosida baholash 187
Abdusattorova Sarvinoz Norqo'zi qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida badiiy idrok va fanga oid kompetensiyalarni rivojlantirishning sinergetik-integrativ asoslari 192
Abdullayeva Feruza Nurillayevna

Rus tilini o'qitish jarayonida talabalarning o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi 197
Allayarova Dilfuza Klichevna

Practical Methodological Approaches to Developing Management Skills of Deputy Directors in Preschool Educational Organizations Principles of Connecting Theoretical Knowledge With Practical Activity 201
Makhamadalieva E'zoza Rustamkhuja

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Kimyo muhandisligi terminologiyasida polisemiya hodisasi 205
Shomurodova Zebiniso Rajabovna

Talabalar o'quv muvaffaqiyatini rivojlantirishning pedagogik, psixologik va texnologik determinantlari 209
Turaboyeva Madinaxon Raxmonjon qizi

O'quvchilarning madaniyatlararo kompetensiyasini mediamatnlar vositasida rivojlantirishga oid xorijiy tajriba tahlili 219
Turdimuratova Aysanem

Искусственный интеллект в преподавании русского языка в узбекоязычной аудитории: возможности, риски и методические решения 224
Мустанов Убайдулла Зулпанович

Shaxs texnologik tafakkuri fenomenining falsafiy-antropologik va gnoseologik talqini 229
Toshpulatova Farida Radjabovna

Lotin tilining zamonaviy tilshunoslikdagi o'rni 234
Shirinkulova Shafoat Malikovna, Rajabova Charos Shavkat qizi

Bo'lajak o'qituvchilar raqamli mediamadaniyatini kasbiy-pedagogik sifat sifatida rivojlantirishning konseptual asoslari 240
Narmanov Alisher Hasanovich

Maktabgacha ta'lim tashkiloti menejerlarining intellektual salohiyatini tashxislashning metodik ta'minotini takomillashtirish 244
Abdumo'minova Lobar Abdujabbarovna

Sun'iy intellekt orqali talabalar kasbiy sifatlarini rivojlantirishning boshlang'ich tushunchalari 249
Normurodov Sherzod Boymurodovich

"Smart o'qish" raqamli platformasi va muallif metodlari asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy komponentlarini rivojlantirish 253
Obidova Shohsanam G'anijon qizi

Lingvopoetikada shakl va mazmun birligi xususida nazariy qarashlar 257
Quvonchoy Yusupova

Designing an ESP Coursebook for Architecture Students on the Basis Of VTTSS 262
Sabirova Nilufar Kudratovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyatni kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish 266
Xasanova Shaxnoza Toxtasinovna

A Comparative Study of Idiom and Environmental Meaning in the Works of Ernest Hemingway and Tog'ay Murod 272
Zebiniso Allayarova, Malika Bahromova

Maktabgacha ta'limda o'yinga asoslangan ta'limni takomillashtirishning O'zbekiston Respublikasidagi me'yoriy-huquqiy asoslari 277
Farmonov Murodullo Sunnatilloyevich

Обучение русскому языку студентов направления узбекской филологии с использованием искусственного интеллекта: методическая модель 282
Набиева Камиля Азимовна

Bo'lajak tarbiyachilar mediakompitentligini raqamli texnologiyalar vositasida shakllantirish samaradorligini baholash mezonlari va diagnostik vositalari 290
Tavobova Ozoda Farhodovna

Все три брата Лобачевские действительно восприняли талант отца 296
Жумаев Эркин Эргашевич, Аманниязова Бибимариям Пирнияз кызы

Pedagogik tafakkur tarixida fikr tarbiyasi: yondashuvlar va zamonaviy ta'limda qo'llanish imkoniyatlari 302
Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna

Maktabgacha va boshlang'ich ta'limni raqamlashtirish muammolari 306
Raxmatullayeva Malika Bahodir qizi

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish texnologiyalarining pedagogik imkoniyati 310
Imomkulova Ozoda Norboboyevna

Pedagogika mutaxassisligi magistrlarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interdisiplinar mexanizmlari... 315
Jumaniyazova Go‘zal Baxorovna

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida parametr qatnashgan chiziqli tenglamalarni o‘rganish bo‘yicha ba’zi bir mulohazalar... 319
Musayeva Ziyoda Allayarovna

Bo‘lajak pedagoglarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda muammoli ta’lim va keys-stadi metodlarini integratsiyalash... 325
Namozova Barno Navruzovna

Umumta’lim maktablarida formativ baholash orqali o‘quvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish: pisa yondashuvi asosida... 331
Norqulov Furqat Maxmatmo‘minovich

O‘quvchilarda agressiv xulq-atvorni boshqarish va ijtimoiy xulq-atvorni tarbiyalash usullari... 336
Nusratova Setora Dilshod qizi, Sh. U. Nurullayeva

Bo‘lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik shart-sharoitlari... 343
Raxmatullin Rafis Sagitovich, Zaitov Iskander Ravilevich, Ikromova Rano Ubaydullayevna, Qodirova Raxima Rajabovna, Muratbayeva Aliya Paraxatovna, Juman Turonovich

Shaxs psixik taraqqiyotida ruhiy holat modeli mental resurs tizimining zaruriy asosi sifatida... 348
Xudoyberganova Maqsuda Jumaniyazovna

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarining kreativ tafakkurini o‘yin texnologiyalari asosida rivojlantirish metodikasi (TRIZ va milliy xalq o‘yinlari misolida)... 353
Abdusattorova Umida Abdusamad qizi

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida o‘yinga asoslangan ta’limning imkoniyatlari... 359
Ergasheva Muslima Komiljon qizi

Skoliozi bor talabalarning ijtimoiy-psixologik moslashuvi: shaxslararo munosabatlar va emotsional holat xususiyatlari... 362
Nurullayev Abdurashid Ro‘zimboyevich

Imom Abu Homid G‘azzoliy ilmiy-ma’rifiy merosi asosida oliy ta’lim talabalarini ma’naviy-axloqiy tarbiyalashning metodologik asoslarini takomillashtirish... 366
Ochilov Yakub Saydulloyevich

Socio-Psychological Factors in Staff Management in Early Childhood Education... 371
Tursunova Shaxnoza Elmurodovna

Maktabgacha ta’lim tashkilotlari xodimlarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion mexanizmlari... 376
Xudoynazarova Feruza Ilxomovna

O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi: yutuqlar, muammolar va istiqbollar... 380
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna

Дидактическая модель развития когнитивных учебных действий младших школьников на языковом, текстовом, интерпретационном и трансформационном уровнях усвоения понятия “имя существительное”... 384
Солохиддинова Фазилатхон Мухиддин кизи

Raqamli jamiyatda shaxs qadriyatlarining rivojlanishida metakognitiv jarayonlarning psixologik roli... 389
Raxmonova Zarifa Ne’matovna

“Maktab maslahatchisi”ning 6 vazifasi: ijtimoiy-pedagogik tahlil... 392
Jumanov Sherzod Saloyevich

4K modeli (kreativlik, kommunikativlik, kollaboratsiya, kritik fikrlash)ning paydo bo‘lishi va pedagogik asoslari... 397
Raximova Shoira Adilbekovna

Methods for Increasing the Effectiveness of Professional Activities of Higher Education Professors and Teachers Using Digital Technologies... 401
Qosimov Jahongir Avlaqulovich

Ta’limda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari va metodik asoslari... 406
Sulaymanova Dildora Baxtiyorovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Oliy ta'limda talabalarda pedagogik jarayonlarni boshqarish kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi ... 410
Mamatova Saodat Maxmudovna

Pedagogical Foundations of Developing Digital Culture in Future Teachers:
A Stage-By-Stage Model and Assessment Criteria ... 415
Urazova Surayyo Elmurod qizi

Atom yadrosi va elementar zarralar fizikasi fanidan laboratoriya mashg'ulotlarini tashkil etishda
axborot texnologiyalarining o'rni ... 419
A. I. Raxmanov

Bo'lajak o'qituvchilarni xulq-atvordagi og'ishlarni korreksiyalashga tayyorlashning
suggestiv-pedagogik mexanizmlari ... 425
Shermatova Manzura Ikromjanovna

Теоретические основы развития творческих способностей младших школьников ... 429
Шукурова Н. Х., Джалолова З.

Boshlang'ich sinf musiqa darslarida multimedia vositalari va interaktiv metodlardan
unumli foydalanishning metodik asoslari ... 433
Uralova Farida Ural qizi

O'qituvchining metodik kompetensiyasini rivojlantirishda generativ sun'iy intellektning
metodik imkoniyatlari va etik jihatlari ... 438
Bahodir Sapparovich Khurramov

Xorazm vohasi ziyoratgoh nomlarining boshlang'ich sinf o'quvchilarida odob-axloq qoidalarini
shakllantirishdagi o'rni ... 444
Rajabova Nilufar Egamberganovna, Kuranbayeva Moxigul Umurbek qizi

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish:
xalqaro yondashuvlar va o'zbekiston tajribasi ... 448
Aripova Iroda Ikrom qizi

Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda raqamli transformatsiya va STEAM loyihalarini integratsiyalash ... 453
Ernazarov Alisher Ergashivich, Nargiza Yodgorova

Современные лучевые методы исследования опорно-двигательного аппарата ... 457
Ш. А. Иброхимов

Atom yadrosi va elementar zarralar fizikasi fanidan laboratoriya mashg'ulotlarini tashkil etishda
axborot texnologiyalarining o'rni ... 460
A. I. Raxmanov

Termin va terminologiyaning lingvistik hamda nazariy talqini ... 466
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna

Germaniya va niderlandiyada dual ta'lim tajribasi va uni O'zbekistonda maktabgacha ta'lim yo'nalishi
talabalari ta'limida qo'llash imkoniyatlari ... 473
Alovdinova Iroda Botir qizi

Musiqa ta'limining uzluksiz ta'limdagi pedagogik roli va yoshlarning estetik hamda
ijodiy salohiyatini rivojlantirish ... 480
Abdumannonova Nilufar Baxrom qizi

Maktab o'quvchilarining jismoniy faolligini oshirishda sog'lomlashtirish tadbirlarining
nazariy va amaliy ahamiyati ... 484
Alhamova Sayyora Pirmuhammad qizi

Jismoniy tarbiya va sportning zamonaviy rivojlanish bosqichlari va tendensiyalari O'zbekiston tajribasida ... 490
Aslonova Maloxat Akramovna

11-13 yoshli bolalarning oila va jamiyatda munosabat shakllarining pedagogik xususiyatlari ... 495
Aybekovna Usmanova Umida, Datqayeva Feruza Ubaydullayevna

16 yoshli gandbolchilarda tezkorlikni tarbiyalashning pedagogik asoslari ... 498
Do'smatov Zafarbek Anvar o'g'li

Maktab o'quvchilarida ona tiliga hurmat va nutq madaniyatini shakllantirishning pedagogik omillari ... 504
Erkinova Nafisa Sobitjon qizi

Turnik va brus mashqlarining o‘quvchilar qomati va yelka kamari mushaklari rivojiga ta’siri 510
Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich

Raqamli ta’limda zamonaviy texnologiyalarning o‘rni 514
Isaqova Mohinur Solijon qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarning raqamli qurilmalardan foydalanishi va jonli muloqoti o‘rtasidagi bog‘liqlik 518
Jumaniyazova Zulfiya Aitbayevna

Maktabgacha tarbiya muassasalari sharoitida bolalarning harakat potensialini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi 522
Muxammadova Shahlo Salimjon qizi

Voleybol sportida texnik-taktik tayyorgarlikni takomillashtirishning zamonaviy metodlari..... 527
Normaxmatov Ilxom Zayniddinovich

O‘quvchilarda agressiv xulq-atvorni boshqarish jarayonining asosiy talablari va pedagogik-psixologik asoslari..... 530
Nusratova Setora Dilshod qizi, Sh. U. Nurullayeva

Manzara janri bo‘yicha ijodiy ishlarni badiiy va ekologik mezonlar asosida baholash..... 536
Obidov Bexzod Zokirjon o‘g‘li

Jismoniy tarbiya va sportni raqamlashtirishgning pedagogik imkoniyatlari 540
Pirimova Nargiza Adilovna

Texnika yo‘nalishi talabalarining jismoniy tarbiya mashg‘ulotlarida raqamli vositalar orqali pedagogik nazoratni takomillashtirish..... 545
Ravshanov Bexruz Xasanovich, Mirzayev Olim Saidovich

11–16 yoshli dzyudochilarda umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarlik o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni ilmiy asoslash 549
Sag‘dullayev Zuhriddin Akbar o‘g‘li

Umumta’lim maktablarida o‘quvchilar davomati boshqaruvining zamonaviy tashkiliy mexanizmlari..... 554
Shaxobiddinov Ravshanbek Shamsitdin o‘g‘li

STEAM fanlarni o‘qitishda o‘quvchilarda kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini joriy etishda STEAM ta’limining o‘ziga xos xususiyatlari, metadologik modeli va shart-sharoitlari..... 559
Tursunaliyeva Nazokat Toxir qizi

Jismoniy tarbiya darslarida kompetensiyaviy yondashuv asosida talabalarning harakat faolligini oshirish texnologiyasi 563
Umarova Umida Faxriddin qizi

Kompetensiyaviy yondashuv asosida jismoniy tarbiya darslarida o‘quvchilarni tarbiyalashda pedagogik jarayonlarni tashkil qilish usullari..... 568
Xo‘jamov Temur To‘lqin o‘g‘li

Geografiya fanlarini o‘qitishda iqtisodiy va ijtimoiy kompetensiyalarning o‘rni va ahamiyati 573
Xoliqova Mahbuba Orifjonovna

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida o‘quvchilar kun tartibidagi jismoniy tadbirlarni tashkil etish va o‘tkazish ... 577
Yuldashova Soliha Ergash qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini-o‘zi anglashning rivojlanishi..... 582
Zohidova Dilfuza Abdukhalilovna

MAKTABGACHA TARBIYA MUASSASALARI SHAROITIDA BOLALARNING HARAKAT POTENSIALINI MAQSADLI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Muxammadova Shahlo Salimjon qizi
Navoiy davlat universiteti 2-kurs magistri

Ilmiy rahbar: S. E. Bobomurodov
"Jismoniy madaniyat" kafedrasi dotsenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitida bolalarning harakat potensialini maqsadli rivojlantirishning pedagogik asoslari, mazmuni va texnologik mexanizmlari tadqiq etilgan. Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanishi, harakat faolligi, asosiy harakat ko'nikmalari hamda jismoniy sifatlarini rivojlantirish jarayonini tizimli va maqsadli tashkil etish zarurati asoslangan. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini individuallashtirish va bolalarning harakat potensialini tizimli rivojlantirish uchun metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, maktabgacha yosh, harakat potensiali, jismoniy rivojlanish, harakat faolligi, jismoniy sifatlar, harakat ko'nikmalari, harakatli o'yinlar, pedagogik texnologiya, individual yondashuv, jismoniy tarbiya.

Abstract: This article examines the pedagogical foundations, content, and technological mechanisms for the targeted development of children's movement potential within the context of preschool educational organizations. It substantiates the need for a systematic and purposeful approach to organizing the processes of physical development, motor activity, and the cultivation of fundamental movement skills and physical qualities in preschool-age children. The research findings can serve as a methodological basis for individualizing physical education sessions and systematically developing children's movement potential in preschool educational settings.

Key words: preschool education, preschool age, movement potential, physical development, motor activity, physical qualities, movement skills, active games, pedagogical technology, individual approach, physical education.

Аннотация: В статье рассматриваются педагогические основы, содержание и технологические механизмы целенаправленного развития двигательного потенциала детей в условиях дошкольных образовательных организаций. Обосновывается необходимость системного и целенаправленного подхода к организации процессов физического развития, двигательной активности, а также формирования базовых двигательных умений и физических качеств у детей дошкольного возраста. Результаты исследования могут служить методической основой для индивидуализации занятий по физическому воспитанию и системного развития двигательного потенциала детей в дошкольных образовательных учреждениях.

Ключевые слова: дошкольное образование, дошкольный возраст, двигательный потенциал, физическое развитие, двигательная активность, физические качества, двигательные умения, подвижные игры, педагогическая технология, индивидуальный подход, физическое воспитание.

KIRISH

Maktabgacha yosh davri bolaning jismoniy, psixologik va ijtimoiy rivojlanishining eng muhim bosqichlaridan biri hisoblanadi. Aynan ushbu davrda bolaning asosiy harakat ko'nikmalari shakllanadi, harakatga bo'lgan tabiiy ehtiyoji rivojlanadi hamda keyingi ta'lim bosqichlarida zarur bo'ladigan jismoniy tayyorgarlik uchun poydevor yaratiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etish bolaning yugurish, yurish, sakrash, uloqtirish, emaklash, muvozanatni saqlash kabi tabiiy harakatlarini takomillashtirish bilan bir qatorda, unda kuch, tezkorlik, chaqqonlik, egiluvchanlik va chidamlilik kabi jismoniy sifatlarni yoshga mos ravishda rivojlantirishni ham nazarda tutadi.

O‘zbekiston Respublikasida maktabgacha ta’lim tizimini rivojlantirish, bolalarning sog‘lom va har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida shakllanishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biridir. Shu nuqtayi nazardan, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya jarayonini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida takomillashtirish dolzarb ilmiy-metodik vazifa hisoblanadi.

Bolalarning harakat faolligini rivojlantirish masalasining dolzarbligi shundaki, zamonaviy turmush sharoitida bolalarning tabiiy harakat faolligiga turli omillar ta’sir ko‘rsatmoqda. Shuning uchun maktabgacha ta’lim tashkilotida bolaning harakatga bo‘lgan ehtiyojini pedagogik jihatdan to‘g‘ri yo‘naltirish va undan maqsadli foydalanish zarur.

Mazkur maqolada “harakat potensiali” bolaning mavjud va rivojlantirilishi mumkin bo‘lgan harakat imkoniyatlarining majmuasi sifatida talqin qilinadi. U bolaning harakat tajribasi, jismoniy sifatlari, koordinatsion qobiliyatlari, harakat faolligi va yangi harakatlarni egallash imkoniyatlarini o‘z ichiga oladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy rivojlanishi va harakat faoliyatini shakllantirish masalalari O‘zbekiston olimlari tomonidan turli yo‘nalishlarda o‘rganilgan.

T.S. Usmonxo‘jayev va hammualliflarning tadqiqotlarida bolalar jismoniy tarbiyasining mazmuni, jismoniy mashqlarni tanlash va ularni yosh xususiyatlariga mos ravishda qo‘llash masalalariga e’tibor qaratilgan [1]. Ushbu qarashlar maktabgacha yoshdagi bolalarning harakat faoliyatini tizimli tashkil etish uchun muhim nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi.

X. Tulenova, P. Xo‘jayev, M. Xo‘jayeva va H. Meliyevlarning jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasiga oid ishlarida bolalarning jismoniy rivojlanishi, harakat ko‘nikmalarini shakllantirish, jismoniy mashqlardan foydalanish metodlari va pedagogik jarayonni tashkil etish masalalari yoritilgan [2].

O.V. Goncharova tomonidan bolalar jismoniy sifatlarini tarbiyalash metodikasiga bag‘ishlangan tadqiqotlarda jismoniy sifatlarni rivojlantirishda mashqlarni to‘g‘ri tanlash, yuklamani me’yorlash va yosh xususiyatlarini hisobga olish zarurligi ko‘rsatilgan [3]. Mazkur ilmiy yondashuv harakat potensialini rivojlantirish texnologiyasida diagnostika va individual yondashuvning ahamiyatini asoslash imkonini beradi.

F. Xo‘jayev va hammualliflarining harakatli o‘yinlarga oid tadqiqotlarida o‘yin faoliyatining bolalar harakat faolligini oshirish, jamoaviy munosabatlarni shakllantirish va jismoniy sifatlarni rivojlantirishdagi imkoniyatlari ochib berilgan [4]. Harakatli o‘yinlarning tabiiy motivatsion xususiyati maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ayniqsa muhimdir.

Xalqaro ilmiy-metodik manbalarda ham maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy faolligini ta’minlash masalasiga katta e’tibor beriladi. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti bolalar va o‘smirlarning yoshiga mos jismoniy faolligi ularning sog‘lom rivojlanishida muhim omil ekanligini ta’kidlaydi [5].

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy tarbiyasi bo‘yicha muayyan ilmiy-metodik asoslar mavjud. Biroq harakat potensialini alohida pedagogik kategoriya sifatida belgilash va uni diagnostika-maqsadlashtirish-rivojlantirish-nazorat-refleksiya ketma-ketligida maqsadli rivojlantirish texnologiyasini yaxlit tizim sifatida ishlab chiqish masalasi yanada chuqurroq tadqiq etishni talab qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qilish, pedagogik kuzatuv, taqqoslash, umumlashtirish, pedagogik modellashtirish va diagnostik yondashuvlardan foydalanildi.

Tadqiqot metodologiyasini quyidagi yondashuvlar tashkil etdi:

- tizimli yondashuv;
- shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv;
- faoliyatga yo‘naltirilgan yondashuv;
- individual-differensial yondashuv;
- sog‘lomlashtiruvchi yondashuv.

Harakat potensialini quyidagi tarkibiy model orqali ifodalash mumkin:

- harakat tajribasi,
- jismoniy sifatlar,
- koordinatsion qobiliyat,
- harakat faolligi,
- motivatsiya,
- harakat potensiali.

TAHLIL VA NATIJALAR

Harakat potensialining tarkibiy tuzilishi

Tadqiqot davomida maktabgacha yoshdagi bolaning harakat potensialini quyidagi komponentlarga ajratish taklif etildi:

Komponent	Mazmuni
Motivatsion	Harakat qilishga qiziqish va ehtiyoj
Harakatli	Asosiy harakatlarni bajarish qobiliyati
Jismoniy	Kuch, tezkorlik, chaqqonlik, egiluvchanlik, chidamlilik
Koordinatsion	Muvozanat, aniqlik, ritm, fazoviy yo'nalish
Kognitiv	Harakat topshirig'ini tushunish va bajarish ketma-ketligini anglash
Refleksiv	O'z harakatini baholash va xatolarni anglash

Mazkur komponentlarning o'zaro rivojlanishi bolaning yaxlit harakat potensialini shakllantiradi.

Harakat potensialini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi

Taklif etilayotgan texnologiya 5 bosqichdan iborat.

1-bosqich. **Diagnostik bosqich**

Bolaning dastlabki harakat imkoniyatlari aniqlanadi.

Bunda: yurish, yugurish, sakrash, uloqtirish, muvozanat, chaqqonlik, egiluvchanlik kabi ko'rsatkichlar kuzatiladi.

Diagnostikaning asosiy maqsadi bolalarni o'zaro raqobatga kiritish emas, balki har bir bolaning individual rivojlanish darajasini aniqlashdan iborat.

2-bosqich. **Maqsadli-rejalashtirish bosqichi**

Diagnostika natijalariga ko'ra individual va guruhiy rivojlantirish maqsadlari belgilanadi.

Masalan: "Muvozanatni saqlash darajasi past bo'lgan bolalarda statik va dinamik muvozanatni rivojlantirish." yoki "Chaqqonlik ko'rsatkichi yetarli bo'lmagan bolalarda yo'nalishni tez o'zgartirish qobiliyatini rivojlantirish."

3-bosqich. **Rivojlantiruvchi bosqich**

Bu bosqich texnologiyaning asosiy qismini tashkil etadi.

Mashg'ulotlarda: harakatli o'yinlar, estafetalar, gimnastik mashqlar, to'siqlardan o'tish, muvozanat mashqlari, sakrash mashqlari, uloqtirish mashqlari, ritmik harakatlar kompleksidan foydalaniladi.

4-bosqich. **Mustahkamlovchi bosqich**

Bolalar egallagan harakatlarni turli vaziyatlarda takrorlaydilar.

Masalan, "To'siqlar yo'lagi" mashg'ulotida bola: yurish, emaklash, sakrash, muvozanat, uloqtirish ketma-ketligini bajaradi.

Bu usul bir vaqtning o'zida bir nechta harakat qobiliyatlarini rivojlantirish imkonini beradi.

5-bosqich. **Nazorat-refleksiv bosqich**

Mashg'ulot yakunida tarbiyachi bolalarning faoliyatini kuzatadi va rivojlanish dinamikasini baholaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun murakkab yozma testlardan ko'ra: kuzatuv, amaliy topshiriq, harakatni takrorlash, oddiy savol-javob, rag'batlantiruvchi baholash usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq.

Harakatli o'yinlarning texnologiyadagi o'rni

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun harakatli o'yinlar harakat potensialini rivojlantirishning eng samarali vositalaridan biridir.

Masalan: "Kim tezroq?", Rivojlantiriladigan sifat: tezkorlik, "To'siqlardan o't", Rivojlantiriladigan sifat: chaqqonlik va koordinatsiya, "Muvozanatni saqla" Rivojlantiriladigan sifat: muvozanat, "Nishonga tekkiz" Rivojlantiriladigan sifat: aniqlik va koordinatsiya, "Rangni top" Rivojlantiriladigan sifat: tezkor reaksiya va fazoviy yo'nalish.

Bunda o'yinlarning murakkabligi bolalarning yoshiga, jismoniy tayyorgarligiga va individual imkoniyatlariga qarab o'zgartiriladi.

Pedagogik shart-sharoitlar

Harakat potensialini samarali rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik shart-sharoitlarni ta'minlash zarur:

Birinchi shart - **xavfsiz harakat muhiti.** Sport zali, guruh xonasi va ochiq maydon bolalarning erkin va xavfsiz harakatlanishiga moslashtirilishi kerak.

Ikkinchi shart - **individual yondashuv.** Bir xil topshiriq barcha bolalar tomonidan bir xil darajada bajarilishi shart emas. Topshiriq murakkabligi bolaning imkoniyatiga moslashtiriladi.

Uchinchi shart - **muntazamlik.** Harakat faolligi faqat maxsus jismoniy tarbiya mashg'ulotlari bilan chegaralanmasligi kerak.

To'rtinchi shart - **motivatsiya.** Bolaga "sen buni bajara olmaysan" tarzidagi baholashdan ko'ra, "yana bir marta urinib ko'r", "avvalgidan yaxshiroq bajarding" kabi rag'batlantiruvchi pedagogik yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiq.

Beshinchi shart - **ota-onalar bilan hamkorlik.** Maktabgacha ta'lim tashkilotida shakllantirilgan harakat faolligini oiladagi faol hayot tarzi bilan davom ettirish bolaning rivojlanish samaradorligini oshiradi.

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarning harakat potensiali faqat jismoniy sifatlar yig'indisi emasligini ko'rsatadi. U bolaning harakat tajribasi, yangi harakatlarni o'zlashtirish qobiliyati, jismoniy imkoniyatlari, harakatga bo'lgan motivatsiyasi va muayyan vaziyatda harakatni mustaqil tashkil eta olish qobiliyatining o'zaro birligidan tashkil topadi.

Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya jarayonini faqat "mashqni bajarish" modeli asosida tashkil etish yetarli emas.

Samarali model: diagnostika, maqsad, harakatli faoliyat, individual moslashtirish, mustahkamlash, nazorat, rivojlanish ketma-ketligiga asoslanishi lozim.

Bunday yondashuvning muhim jihati shundaki, tarbiyachi bolaning natijasini boshqa bolalar bilan taqqoslashdan ko'ra, uning individual rivojlanish dinamikasini baholaydi.

Masalan, bola dastlab 20 sm balandlikdagi to'siqdan sakray olgan bo'lsa, keyingi bosqichda 25-30 sm to'siqdan xavfsiz sakrashi uning individual rivojlanish dinamikasini ko'rsatadi.

Shuningdek, harakatli o'yinlardan foydalanish bolalarning tabiiy qiziqishini ta'limiy maqsad bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Shu sababli harakat potensialini rivojlantirish texnologiyasida o'yin metodiga ustuvor ahamiyat berish maqsadga muvofiq.

Ilmiy natijalar

Tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagilardan iborat:

1. Maktabgacha yoshdagi bolalarning harakat potensiali motivatsion, harakatli, jismoniy, koordinatsion, kognitiv va refleksiv komponentlarning o'zaro birligi sifatida aniqlashtirildi.
2. Bolalarning harakat potensialini rivojlantirishning diagnostik - maqsadli - rivojlantiruvchi-mustahkamlovchi-nazorat-refleksiv bosqichlardan iborat texnologik modeli taklif etildi.
3. Harakat potensialini rivojlantirishda harakatli o'yinlar, to'siqlar yo'lagi, estafetalar, muvozanat va koordinatsion mashqlarni individual yondashuv asosida integratsiyalash metodikasi asoslandi.
4. Bolalarning rivojlanish natijalarini baholashda guruhlararo taqqoslashdan ko'ra individual rivojlanish dinamikasini ustuvor mezon sifatida qo'llash taklif qilindi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Maktabgacha yosh bolaning harakat imkoniyatlari faol shakllanadigan davr bo'lib, ushbu imkoniyatlardan pedagogik jihatdan maqsadli foydalanish keyingi jismoniy rivojlanish uchun muhim asos yaratadi.
2. Harakat potensialini rivojlantirish faqat jismoniy sifatlarni shakllantirish bilan chegaralanmasdan, harakat tajribasi, koordinatsiya, motivatsiya va mustaqil faoliyatni ham qamrab olishi kerak.
3. Harakat potensialini rivojlantirish texnologiyasini diagnostika, maqsadli rejalashtirish, rivojlantiruvchi faoliyat, mustahkamlash va nazorat-refleksiya bosqichlari asosida tashkil etish maqsadga muvofiq.
4. Harakatli o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiiy harakat ehtiyojini ta'limiy maqsad bilan uyg'unlashtirishning samarali vositasi hisoblanadi.

5. Bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish, jismoniy yuklamani me'yorlash va xavfsiz harakat muhitini yaratish texnologiyaning muhim pedagogik shartlari hisoblanadi.
6. Harakat potensialini baholashda bolaning boshqa bolalarga nisbatan natijasidan ko'ra, o'zining avvalgi natijasiga nisbatan rivojlanish dinamikasini hisobga olish pedagogik jihatdan samaraliroqdir.
7. Taklif etilgan texnologiya maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini takomillashtirish, bolalarning harakat faolligini oshirish va ularning jismoniy rivojlanishini maqsadli boshqarish uchun metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Usmonxo'jayev T.S., Tursunov O'., Meliyev M.A. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. - Toshkent: O'qituvchi, 2008. - 168 b.
2. Tulenova X., Xo'jayev P., Xo'jayeva M., Meliyev H. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. - Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2012.
3. Goncharova O.V. Bolalar jismoniy sifatlarini tarbiyalash. - Toshkent: ITA-PRESS, 2015.
4. Xo'jayev F., Raximqulov K.D., Nig'monov B.B. Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi. - Toshkent: Cho'lpon, 2011.
5. Abdullayev A., Xonkeldiyev Sh.X. Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi. - Toshkent: Navro'z, 2018.
6. Salomov R.S. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. - Toshkent: ITA-PRESS, 2014. - 296 b.
7. Normurodov A.N. Jismoniy tarbiya. - Toshkent, 2011.
8. Xoldorov T.X., Nurmatov F.A., Yunusova D. Jismoniy madaniyat tarixi va boshqarish. - Toshkent, 2007.
9. O'zbekiston Respublikasi. Maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasiga oid normativ-huquqiy hujjatlar.

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02 Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07 Ta’limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.